

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 20 marca 2020 r.

Pozycja 109

POSTANOWIENIE z dnia 21 stycznia 2020 r. Sygn. akt Ts 68/18

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Piotr Pszczółkowski,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej M.M. w sprawie zgodności:

art. 55 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2020 r., poz. 53) z: „art. 2, art. 31 ust. 2 i 3, art. 32, art. 64 ust. 1 i 2 i art. 67 ust. 1, w związku z preambułą, art. 20, art. 30, art. 45 ust. 1, art. 65 ust. 1 i 2 i art. 67 ust. 2, ewentualnie też w związku z art. 4 ust. 1 i 2, art. 7, art. 10 ust. 1 i 2, art. 87 ust. 1 i art. 178 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej”;

p o s t a n a w i a:

nadać skardze konstytucyjnej dalszy bieg.

UZASADNIENIE

1. W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 23 kwietnia 2018 r. (data nadania), M.M. (dalej: skarżący) reprezentowany przez radcę prawnego ustanowionego z wyboru, wystąpił z żądaniem przytoczonym na tle następującego stanu faktycznego:

Decyzją z 23 maja 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. (sygn. [...]) odmówił skarżącemu prawa do emerytury. Skarżący odwołał się od tej decyzji do Sądu Okręgowego w K., który wyrokiem z 25 listopada 2016 r. (sygn. akt [...]) oddalił odwołanie. Skarżący złożył apelację, którą Sąd Apelacyjny w S. wyrokiem z 21 grudnia 2017 r. (sygn. akt [...]) oddalił.

Z treści skargi konstytucyjnej jednoznacznie wynika, że skarżący skierował skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w S. Mając tę okoliczność na uwadze, Trybunał Konstytucyjny postanowieniem z 10 grudnia 2018 r. zawiesił postępowanie dotyczące wstępnej kontroli badanej skargi konstytucyjnej.

Trybunał Konstytucyjny ustalił z urzędu, że Sąd Najwyższy wyrokiem z 4 lipca 2019 r. (sygn. akt [...]) oddalił skargę kasacyjną skarżącego.

2. Postanowieniem z 3 października 2019 r. Trybunał Konstytucyjny podjął zawieszona postępowanie, a następnie zarządzeniem z tego samego dnia wezwał skarżącego do usunięcia braku formalnego skargi konstytucyjnej polegającego na udokumentowaniu daty doręczenia

skarżącemu orzeczenia, o którym mowa w art. 77 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072, ze zm.).

4 listopada 2019 r. wpłynęło do Trybunału Konstytucyjnego pismo pełnomocnika skarżącego, który wyjaśnił, że usunięcie braku formalnego nie jest możliwe, ponieważ skarżący zmarł, a przed sądami powszechnymi działał osobiście. Jednocześnie wniósł o ponowne, w miarę potrzeby, zawieszenie postępowania.

3. Zdaniem skarżącego, stosowana w orzecznictwie sądów powszechnych wykładnia kwestionowanego przepisu narusza art. 31, art. 32, art. 64 i art. 67 Konstytucji. Skarżący wskazał, że sądy stosują błędną wykładnię, niezgodną z zasadami wykładni językowej i celowościowej.

Zasadnicze wątpliwości skarżącego budzi pojęcie „kontynuacji ubezpieczenia” w rozumieniu art. 55 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2020 r., poz. 53), które, jego zdaniem, w dotychczasowym orzecznictwie oznacza nierozwiązanie stosunku pracy w dacie osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego. Warunek ten, wprowadzony przez orzecznictwo sądów, stanowi w jego ocenie „szykanę” wobec osób, które w tym dniu z różnych przyczyn nie pozostawały lub nie mogły pozostawać w zatrudnieniu, co skutkuje nieuzasadnionym różnicowaniem uprawnień obywateli w zakresie ich konstytucyjnego prawa do zabezpieczenia społecznego.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Na wstępie należy stwierdzić, że zgodnie z orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego śmierć skarżącego nie stanowi przeszkody do rozpoznania złożonej przez niego skargi konstytucyjnej (zob. wyroki Trybunału z: 21 maja 2001 r., sygn. SK 15/00; 15 kwietnia 2003 r., sygn. SK 4/02; 24 kwietnia 2014 r., sygn. SK 56/12 oraz postanowienie z 27 maja 2009 r., sygn. SK 53/08). Nie można uznać, że w razie śmierci skarżącego mają odpowiednie zastosowanie przepisy ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2019 r. poz. 1460). Odrębności charakteryzujące postępowanie w przedmiocie skargi konstytucyjnej w stosunku do postępowań sądowych są na tyle istotne, że uzasadniają bardzo ostrożne stosowanie przesłanek zawieszenia lub umorzenia postępowania. Przyjęcie innego stanowiska ograniczałoby w znaczącym stopniu możliwość realizowania podstawowej funkcji postępowania przed Trybunałem w zakresie badania konstytucyjności przepisów prawa. Orzeczenie rozstrzygające merytorycznie skargę konstytucyjną ma niewątpliwie walor ogólny, jest skuteczne *erga omnes*, ma moc powszechnie obowiązującą (art. 190 ust. 1 Konstytucji). Rozpoznając skargę konstytucyjną Trybunał rozstrzyga o zgodności aktu normatywnego z Konstytucją. Orzeczenie zaś tylko pośrednio dotyczy sprawy indywidualnej skarżącego w tym sensie, iż rozstrzyga o dopuszczalności stosowania określonego aktu normatywnego.

Powyższe odnosi się również do etapu wstępnej kontroli. Śmierć skarżącego nie stanowi w związku z tym przeszkody do wydania postanowienia o odmowie nadania lub o nadaniu skardze konstytucyjnej dalszego biegu (zob. np. postanowienie Trybunału z 7 marca 2006 r., sygn. Ts 66/05).

2. W ocenie Trybunału skarga konstytucyjna spełnia wymagania formalne, co uzasadnia przekazanie jej do merytorycznej oceny.

2.1. Skargę sporządził radca prawny – pełnomocnik z wyboru – umocowany przez skarżącego do prowadzenia sprawy ze skargi konstytucyjnej o stwierdzenie niezgodności art. 55 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych

(Dz.U. z 2018 r. poz. 1270, ze zm.; dalej: ustawa emerytalna) z Konstytucją, w tym z art. 32, art. 64 ust. 1 i 2 i art. 67 ust. 1 Konstytucji.

2.2. Skarżący wyczerpał drogę prawną, ponieważ wykorzystał przysługujące mu zwykłe środki odwoławcze. Wyrok Sądu Apelacyjnego w S. III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 21 grudnia 2017 r. (sygn. akt [...]) jest prawomocny i nie przysługują od niego żadne zwyczajne środki zaskarżenia.

Skarżący poinformował o wniesieniu do Sądu Najwyższego skargi kasacyjnej. W związku z tym Trybunał, na podstawie z art. 78 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072, ze zm.; dalej: u.o.t.p. TK), wydał postanowienie o zawieszeniu postępowania.

Sąd Najwyższy wyrokiem z 4 lipca 2019 r. (sygn. akt [...]) oddalił skargę kasacyjną, następnie Trybunał Konstytucyjny postanowieniem z 3 października 2019 r. podjął zawieszone postępowanie.

2.3. W związku ze śmiercią skarżącego Trybunał Konstytucyjny – działając z urzędu – ustalił, że orzeczenie, o którym mowa w art. 77 ust. 1 u.o.t.p. TK zostało doręczone skarżącemu 22 stycznia 2018 r. Od tej daty rozpoczął bieg trzymiesięczny termin do wniesienia skargi konstytucyjnej, który upływał 22 kwietnia 2018 r. Z uwagi na to, że dzień ten był dniem wolnym od pracy (niedziela), a skarga konstytucyjna została nadana w urzędzie pocztowym 23 kwietnia 2018 r., należy uznać, że trzymiesięczny termin wniesienia skargi, zastrzeżony w art. 77 ust. 1 u.o.t.p. TK, został dochowany.

2.4. Trybunał stwierdza, że kwestionowany w skardze konstytucyjnej przepis stanowił podstawę prawną decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. (sygn. [...]) z 23 maja 2016 r., którą organ rentowy odmówił skarżącemu przeliczenia emerytury na podstawie art. 55 ustawy emerytalnej.

2.5. W skardze konstytucyjnej skarżący przedstawił stan faktyczny sprawy (art. 53 ust. 1 pkt 4 u.o.t.p. TK), określił przedmiot kontroli (art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p. TK), wskazał przysługujące mu konstytucyjne prawa i określił, w jaki sposób zostały jego zdaniem naruszone (art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p. TK), a także uzasadnił sformułowane w skardze zarzuty (art. 53 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p. TK).

3. W ocenie Trybunału skarga konstytucyjna spełnia wymagania formalne wynikające z art. 79 ust. 1 Konstytucji oraz z art. 53 i art. 77 ust. 1 u.o.t.p. TK, co uzasadnia nadanie jej, na podstawie art. 61 ust. 2 u.o.t.p. TK, dalszego biegu.

Z powyższych względów Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.